

HIREK

0000

Dugonics emlékének.

— A Dugonics-Társaság pályadíjat nyert
iffjúsági óda. —Írta: Kovács Dániel, a városi főgimnázium
VIII. oszt. tanulója.

I.

Mit zengenék dalt, szellemed idézőt?
mit érne a csillámló szótömeg?
Pihensz, — álmatlan álom lepte meg
sötét szemed, a végtelenbe nézőt.
S halk szavu dal köszönti fel porod,
egy új pogány, kit új korszak hozott,
az sír fölötted régi néma gyászban.
Könnyes a szeme s fekete,
roskadt, bággyadt már ereje,
fölötte is a régi, régi gyász van
s senki sem sír vele.

II.

Ó, régi pap, ki messze vagy nagyon már,
a nagy vizet száz éve lépted át,
mint régiek, úgy hordjuk im a fát,
az illatot, már készen áll az oltár.
Meggyújtjuk, nagylángu, sötét
füstjét rezgőn teríti szét,
mint a Végzet tartotta fáklya;
És égnek a szent cédrusok,
gyantájuk illatot csurog,
s míg szivedig hevít a máglya,
felszáll a füstburok.

III.

Óreg pap volt, regényes, régi ódon
és álmatag, fehérfejú, szerény,
pirosszívű és a lehelletén
szerelmi pára; szeme szürke ólom.
„Etelka — rég volt — egy igen ritka
magyar kisasszony” régi titka
cséppent ki ajkán, ó mi tiszta mézű;
s karjeli hősök serege,
vitéz szerelmes Etele.
Nagy ötvös, ékszered a régi fényű:
a hársonyos rege.

Mária férjezett Bezuik Károlyné és Andor
megyei esküdt.

Antal és felesége Szilber Anna gyermekei:
Terézia férjezett Bánhidy Józsefné, Csongrád vármegye táblabírája és Mária.

Terézia gyermekei: József, Ilona férjezett
Boros Frigyesné, Mária férjezett Fluck Ferencné és Terézia férjezett Szajka Gusztávné.

Ilona, férjezett Boros Frigyesné gyermekei:
Endre neje Jobbágyi Ilona, Vilma férjezett
Bolgár Istvánné, Margit férjezett Jézerniczky
Akosné, József szegedi kórházi igazgató-főorvos,
neje Bakonyi Vilma, Róza férjezett Bekker
Béla és végül Jolán.

Mária férjezett Fluck Ferencné gyermekei:
Béla cs. és kir. tábornok, neje báró Walter
Burg Antónia, Dezső min. oszt. tanácsos neje
Balogh Irén, Erzsébet férjezett Novák Emilné,
Róza férjezett Szarvady Lajosné, Ferenc cs. és kir.
huszárezredes, első felesége hr. Jorkasch-Koch
Mária, második felesége Magyar Ilona.

Terézia férjezett Szajka Gusztávné gyermekei:
Kálmán orsz. képviselő, Fanny férjezett Vigh
Gyuláné.

Dugonics Terézia férjezett Beniczky Miklósné
unokái: Beniczky Dénes törv. bíró, Terézia férjezett
Borosfyán Sándorné, Beniczky Sándor árvaszéki
elnök, Beniczky László földhírtokos, Emilia első
férje Beniczky Andor, második férje Harsányi Pál,
Mária férjezett Ekler Viktonné, Terézia férjezett
Lőrincz Károlyné. Az előbbi három Beniczky Miklós szol-

IV.

Tanító volt a számok nagy tanára,
„öregbike a természeti karnak”
szépek a számok, száz titkot takarnak
s felfedve szép a bölcsesség aránya.
S a nagy „tudakos” alszik már; örök
szám van kövére írva s a körök,
a négyszögek tudása rég leszámolt,
az ő városára sok új kő borult,
a régre az emlék pora hullt,
az új a régiből mennyit levámolt,
s mégis mi dus a múlt!

V.

S esendes a por, rég nem zavarja semmi,
megáll felette a ma gyermeke,
két szeme kérdésekkel van tele:
ha nincs örök, akkor mi célja lenni?
Sós könnyű önti el szívét,
amíg tekint merengve szét:
Felelsz-e, böles öreg pap ajka?
Ó hallgat s csüggedő magunk
talán tudni se akarunk.
Ó nemtudás bódító pillanatja,
Ó ködbefult agyunk!

VI.

Hamus, elégő már a máglya, rogyant
és bucsut int szemünk, a hallgató,
csak szóljon újra az altató
halotti dal; az óra már elkoppant.
Tegyük sirjára ezt az új fonást,
ez új virágot, új halotti gyászt;
ezt a magunkért multba szálló sóhajt.
E keszkenőt, mit könnyel sirt tele
egy ködös est s ezzel törölte le
sirkövedről a sűrű pókhálóját, —
Aludj, két bus szeme.

(1918.)

— Megdőrdült az ég . . . Ma délután három
és négy óra között valóságos nyári zivatar vo-
nult át Szeged fölött. Muszkaország felől jött
a kényszerű, sűrű borulat, mely rendszerint
rosszat ígér, veszedelmet, amitől nyáron ag-
godalom fogja el a termést váró gazdát, a
haranglábakon pedig megszólal a csöndes
pusztákon a kisharang, hogy szelid hangjával
elűzze az istenítéletet. Mert ez a kényszerű fel-

gabíró gyermekei, utóbbi négy pedig Etelka
férjezett Endre László gyermekei.

*

A mai kegyeletos ünnep alkalmából még
csak azt tartom érdemesnek megemlíteni, hogy
a Dugonics-szobor megalkotásának szép esz-
méjét Kempelen Győző, a Szegedi Híradó egy-
kori szerkesztője pendítette meg 1860-ban,
majd ugyanezen a helyen a későbbi szerkesz-
tő, Nagy Sándor (a ma is élő kiváló Senex író)
karolta föl, lelkes, buzdító cikkeket írván a
lapban. Az első alapot Reményi Ede hegedű-
művész szolgáltatta a szobor költségeihez egy
Szegeden tartott hangverseny jövedelméből,
mely alap később a Szegeden és a vidéken ren-
dezett hangversenyek és színelőadások jöve-
delmeiből gyarapodott, Meák Gyula gyógy-
szerész nagyszabású sorsjátékot rendezett,
melynek nagy jövedelme szintén a szobor-
alaphoz csatoltatott, majd Szabó Imre takar-
ékpénztári pénztáros 1874-ben gyönyörű hang-
versenyt rendezett, az Olvasó-egylet és a Du-
gonics-kör támogatásával, melyen Szeged
minden művészlelkű fia és leánya résztvett,
végre Dáni Ferenc akkori főispán elnökle-
te alatt egy bizottság (30 tagból állt) vette gond-
jaiba a szobor ügyét, mely, mint e tárcsa ele-
jén említem, 1876. aug. 19-én meg is valósult.

A Dugonics-Társaság gyönyörű köteles-
séget ró le ma, amidőn szép ünnep keretében
hálásan emlékezik meg halálának 100-ik év-
fordulóján a nagy magyar író fényes szelle-
méről.

hő jeget jelent. Jeget, ami ma is megérkezett
haragos égzengés kíséretében. A korai menny-
dörgésnek nincs rossz jelentősége a nép kö-
zött. Ellenkezőleg, az a hit él a pusztalakók-
ban, hogy a József-nap előtti égzengés jó ter-
mést jelent. Ilyenkor kíváncsian néznek szét
az emberek az apró tanyaházak előtt és kere-
sik a szivárványt, amely bővebb magyaráza-
tul szolgál, vajon miből is lesz a jó termés.
Ha a zöld szín széles, akkor a búzából ígérke-
zik az istenáldás, ha pedig a piros sáv a szé-
lesebb, akkor patakokban fog folyni a bor. És
hogy ennek a régi tapasztalatokon alapuló né-
pies mondának mi magunk is igazat adjunk,
szívesen állapítjuk meg, hogy tavaly január-
hóban hallottuk először az ég haragos játé-
kát, amikor az égboltozatot átölelő szivárvány
zöld és piros szallagja feltűnően széles volt s
boldogok a hívők, akik szentül erősítik, hogy
az 1917-es „jó közepes” buzatermést és a cso-
daszámba menő nagy bortermést már akkor
megjósolták az égiek. Még az is a népszokás-
hoz tartozik, hogy a József-nap előtti menny-
dörgéskor kimegy a nagylány a ház háta mö-
gé és a fölvett göröngyöt apróra törve, szét-
szórja a földön.

— Kaprot vetettem, — mondja ilyenkor.

Próbálják meg most már a hitetlenek,
hogy nő-e valósággal kapor a korai égzengés-
kor szétszóró földből? És hogy teljes legyen a
mai napra rendelt babonás hiedelmek soroza-
ta, még azt is föl kell említeni, hogy szombat
lévén s amikor az égzengés és viharos jégeső
átvonult fölöttünk, közben a napsugár is bá-
josan kimosolygott a komor felhők mögül. Ez
pedig azért történt, mert Mária szombaton
szokta kimosni a ruháját, hogy vasárnapra
tisztá legyen, a ruhának pedig meg kell szá-
radni s ezért ma is, mint minden szombaton,
kell, hogy kiragyogjon az édes, a mindent
megenyhítő és kiengesztelő napsugár.

— Közös miniszteri értekezlet. Budapest-
ről jelentik: Vasárnap délelőtt Bécsben közös
miniszteri értekezlet lesz gazdasági és élelme-
zési kérdésekről. Az értekezleten magyar rész-
ről Wekerle Sándor miniszterelnök, Popovics
Sándor, Sztérfényi József, gróf Serényi Béla
és Windischgrätz Lajos miniszterek vesznek
részt.

— Kitüntetések. Kiss Pál, Katona L. Géza,
Pap István, Maszlay Márton, Geiger Ádám,
Batyezan Miklós, Csáki István, Olasz István,
Kalapos Pál, Kővári József, Tatár József, S.
Nagy Sándor, Csáki János és Ágoston István
5. honvéd gyalogezredbeli népfőlkelők az ei-
lenséggel szemben tanúsított vitéz magatar-
tásuk elismerésül a bronz vitézségi éremmel
tüntették ki.

— A bécsi munkások békegyűlése. Bécs-
ből jelentik: Az osztrák munkások vasárnap
békegyűlést tartanak. A gyűlés napirendje az
orosz béke és a világbéke.

— Dugonics András pasztellja. Dugonics
András piarista-tanár és a népies irodalom
uttörő bajnoka halálának 100 éves évfordu-
lója alkalmából a Dugonics-Társaság által
rendezendő ünnepély napján igen érdekes kré-
tarajzot mutat be a Délmagyarország kiadó-
hivatala, a Várnay L. könyvkereskedés kira-
katában. A ma is teljesen ép és gyönyörű
pasztell-mű Fluck Dezső miniszteri osztályta-
nácsos családi ereklyéje, aki tudvalevőleg
nagyanyai ágról Dugonics András leszármá-
zottja. A mű 1796-ban készült, mestere Wa-
gner festőművész és Dugonicsot, mint a po-
szonyi országgyűlésen résztvett követet, 50
éves korából ábrázolja.

— Tisza tanácskozott Czerninnek. Bécsből
jelentik: Gróf Tisza István pénteken gróf
Czernin külügyminiszter meghívására Bécs-
ben résztvett a Kühlmann államtitkár tiszte-
letére adott reggelin. Tisza a reggeli után
megbeszéléseket folytatott a külügyminisz-
terrel és délután gróf Czerninnek egyült a
diplomátákat vivő különvonaton visszautazott
Budapestre.